

ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา กับการรักษาวินัย

โดย นางหทัยรัตน์ ลักษณะจินดา นิตกรชำนาญการ สพป.อ่างทอง

เอกสารประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๘

ในการดำเนินการทางวินัย และการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงนั้น มีสิทธิทางกฎหมายที่เพื่อนข้าราชการครูควรได้รับทราบ เนื่องจากเป็นสิทธิที่กฎหมายปกครองรับรอง และคุ้มครองให้ข้าราชการได้รับการพิจารณาดำเนินการทางวินัยอย่างเป็นธรรม กล่าวคือ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๓ กำหนดว่า “เจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ จะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้

- (๑) เป็นคู่กรณีเอง
- (๒) เป็นคู่หมั้น หรือคู่สมรสของคู่กรณี
- (๓) เป็นญาติของคู่กรณี คือ เป็นบุพการี หรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใดๆ หรือเป็นพี่น้อง หรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น
- (๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้แทนหรือตัวแทนของคู่กรณี
- (๕) เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือเป็นนายจ้างของคู่กรณี
- (๖) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงเป็นการพิจารณาทางปกครอง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการพิจารณาทางปกครองต้องมีความเป็นกลาง ซึ่งความไม่เป็นกลาง แบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือความไม่เป็นกลางโดยสภาพภายนอก เช่นเป็นคู่กรณีเอง เป็นคู่หมั้น หรือคู่สมรสของคู่กรณี เป็นต้น และความไม่เป็นกลางโดยสภาพภายใน ซึ่งต้องพิจารณาตามความเป็นจริง

ตัวอย่าง ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งนาง ก. และนาง ข. เป็นกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง และต่อมาได้แต่งตั้งบุคคลทั้งสองเป็นคณะกรรมการในชั้นสอบสวนทางวินัยด้วย เมื่อพิจารณาตามคำให้การของผู้บังคับบัญชาและคณะกรรมการทั้งสองแล้วเห็นว่ากรรมการทั้งสองคนมีส่วนมาตั้งแต่ต้นในการวางแผนเพื่อหาพยานหลักฐาน จึงถือได้ว่ากรรมการสองคนมีส่วนได้เสียโดยตรง และมีสภาพร้ายแรงอันอาจทำให้การพิจารณาทางปกครองไม่เป็นกลาง เมื่อคำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นคำสั่งทางปกครอง การดำเนินการทางวินัยและการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงเป็นการพิจารณาทางปกครอง บุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการพิจารณาทางปกครองต้องมีความเป็นกลางตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง หากผู้นั้นไม่มีความเป็นกลางจะทำการพิจารณาทางปกครองไม่ได้ การที่กรรมการทั้งสองคนเคยเป็นกรรมการสอบข้อเท็จจริงและมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อหาพยานหลักฐานในการสนับสนุน

ข้อกล่าวหามาก่อน จึงเป็นผู้รู้ถึงเหตุการณ์ในขณะกระทำตามเรื่องทีกล่าวหา ถือว่ามีสภาพร้ายแรง และขาดความเป็นกลาง จึงเป็นการดำเนินการทางวินัยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และกระบวนการสอบสวนทางวินัยถือเป็นขั้นตอนอันเป็นสาระสำคัญของกระบวนการพิจารณาทางปกครองก่อนออกคำสั่งลงโทษทางวินัย การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงโดยมีคณะกรรมการที่ขาดคุณสมบัติในเรื่องความเป็นกลางจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่มีอำนาจและผู้บังคับบัญชานำข้อเท็จจริงที่ได้จากการดำเนินการทางวินัยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมารับฟังพิจารณาลงโทษทางวินัย จึงเป็นเหตุให้คำสั่งลงโทษเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัย โดยไม่ตัดสิทธิผู้บังคับบัญชาที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาทางปกครองใหม่ให้ถูกต้องตามกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๘๗/๒๕๕๖)

กล่าวโดยสรุป คือหลักการในการพิจารณาดำเนินการทางวินัย กรรมการผู้ดำเนินการสอบสวนต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นกลาง ความเป็นธรรม และต้องไม่เคยร่วมแสวงหาพยานหลักฐานในการแก้ข้อกล่าวหากับผู้ถูกดำเนินการทางวินัยมาก่อน ซึ่งศาลปกครองมองว่าเป็นการขาดความเป็นกลางโดยสภาพภายในของคณะกรรมการสอบสวน

บรรณานุกรม

หนังสือ

สำนักงานศาลปกครอง “แนวทางการปฏิบัติราชการ จากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖”. กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลปกครอง, ๒๕๕๖.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙